

MİMARLIK POLİTİKASI

Hollanda Mimarlık Politikası “Bir Tasarım Kültürü: Mimarlık ve Mekân Tasarımı Vizyonu”

Çeviri: Bilge İmamoğlu

Eylül 2008 tarihinde basılan bu politika metni, Hollanda Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı; Konut, Mekânsal Planlama ve Çevre Bakanlığı; Tarım, Doğa ve Gıda Kalitesi Bakanlığı ve Ulaştırma, Bayındırlık ve Su Yönetimi Bakanlığı’nın ortak yayındır. Hollanda hükümeti neredeyse yirmi yıldır, yapı ve kültür politikalarının bir arada olduğu bir mimarlık politikası izlemektedir. İlk olarak “Mimarlık için Mekân” (1991) başlıklı ilk Mimarlık Üzerine Politika Belgesi, mimari nitelik elde etmek için gereken uygun koşulları yaratmayı amaçlamıştır ve dünyada eşi benzeri olmayan bir mimarlık kurumları sistemi ve mimarlık ortamı için bir temel yaratmıştır. İkinci Mimarlık Üzerine Politika Belgesi (Mekânın Mimarlığı, 1997), eylem alanını genişletmiştir. Mimarlığın yanında, şehir planlamaya, peyzaj mimarlığına ve altyapıya ilgi gösterilmiş ve başka bakanlıkların da katılımı eklenmiştir: Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı, Tarım, Doğa ve Besin Kalitesi Bakanlığı, Konut, Mekân Planlama ve Çevre Bakanlığı ve Ulaştırma, Kamu Hizmetleri ve Su Yönetimi Bakanlığı belgeyi imzalamışlardır. “Hollanda’yı Tasarlamak” (2001) belgesinde ise merkezî hükümet, “verdiğin öğüdü kendin de uygula” sloganını, on Büyük Proje ile yürürlüğe koymuştur. Mekân ve Kültür Eylem Programı (2005), mimarlık politikasını Belvedere politika belgesi ile daha yakın ilişkilendirmeye hizmet etmiştir. Bu politika belgesi (1999), kültürel-tarihsel kentsel ve kırsal değerlere “gelişme yoluyla koruma” ilkesi uyarınca yaklaşmak için gelişme odaklı bir strateji içermiştir. Mekân ve Kültür Eylem Programı, 2001 yılının on Büyük Projesi’nin (kısmen yeni) ön üç model proje ile devamını sağlamıştır. Bu projelerin uygulamaları, Ekonomi, Savunma ve Dışişleri Bakanlıkları’nın da mimarlık politikasına katılımını sağlamıştır. Burada, 2008 yılı politika metninden bir alıntı sunuyoruz.

Mimarlar Odası’nın mimarlık politikaları veri tabanına www.mo.org.tr adresinde, üst menüdeki Uluslararası İlişkiler / Belgeler / Mimarlık Politikaları sayfasından ulaşabilirsiniz.

ÖNSÖZ

Hollandalılar yaptıkları üretimlerde iyidirler. Hayal gücünün, düşüncenin ve eylemin bir birleşimi olarak tasarım, kültürümüze derinlemesine işlemiştir. Mesele ister posta pullarıyla ilgili olsun

ister denizden toprak kazanmakla, ister tasarımla, ister Delta Çalışmaları'yla [güneybatı Hollanda'da 1950'lerden itibaren gerçekleştirilmiş geniş çaplı toprak kazanım ve koruma projesi], ister giyim kuşamla, ister güncel kent planlamasıyla olsun, Hollandalılar güzelliği işlevsellikle birleştirebilme kabiliyetleri ile bilinirler.

Bu tasarım kültürünün çok özel bir dışavurumu, içinde yaşadığımız mekânların yapılandırılması ve tasarımıdır. Her gün bu tasarım ürününün sonuçlarını görürüz: evlerimizde ve çalışma ortamımızda, kentlerimizde ve kırsal bölgelerimizde. Güzelliğinden ve işlevselliğinden faydalanırız, ya da eğer bu niteliklerden yoksunsa, rahatsız oluruz.

Bu bakımdan, kamusal ilginin mimarlık ve mekân tasarımı üzerine oldukça eğitilmiş olması şaşırtıcı değildir. Yeni tasarımlar beğeni kadar tepki de uyandırırken, kentsel ve kırsal yenileme, peyzajdaki dağınıklık ve inşa edilmiş çevreye aşına olmanın önemi konularında hareketli bir tartışma sürmektedir. Tarihi bina ve peyzajlar gönülden sevilen kamu mülkleridir ve var olan bağlam içinde yeni işlevlerin tasarımı için yüksek standartlar ortaya koymaktadırlar.

Mekânın niteliği, hükümetin bunun üzerinde etki sahibi olan taraflardan sadece birisi olduğu ortak bir sorumluluk alanıdır. Yurttaşların ve şirketlerin eylemleri Hollanda'nın nasıl görüneceğini önemli derecede belirler ve belirlemiştir. Hükümet ve çeşitli kurumları, mekânın iyi planlamasının örgütlenmesinde ve takibinde önemli bir rol oynar. Tasarım – yani mekân planlamasının kültürel ögesi – söz konusu olduğunda hükümetin rolü, daha az önemli olmasa da, daha kısıtlıdır.

Merkezî hükümet, yüksek bir meslekî standart, ilham verici proje talepleri ve canlı bir kamusal tartışma için gereken koşulları yaratabilir ve 1990'lı yılların başından beri etkin bir mimarlık politikası izleyerek bunu yapmaktadır. Bu politika, kapsamlı bir mimarlık kurumları sistemini ve hükümetin kendi hizmet alımları için gösterdiği dikkati de içine alan bir dizi istikrarlı desteğe dayanmaktadır.

Buna ek olarak, mekânsal ve toplumsal görevler temelinde bu politika düzenli olarak güncellenmektedir. Mevcut görevler, hükümeti mimarlık politikasıyla ilgili vizyonunu geliştirmeye teşvik etmiştir. Hollanda'nın genel düzenlemesi için sürdürülebilir ve yaratıcı çözümler bulunmasına dair mevcut görev, tasarımdan sorumlu olan disiplinlerden ikna edici bir bağlılık gerektirmektedir. Bu vizyon, merkezî hükümetin hangi gelişmelere odaklanmaya eğilimli olduğu ve hangi tasarım görevlerinde eyleme geçeceğini göstermektedir.

Merkezî hükümet yurttaşlarla, iş çevresiyle, yerel yetkililerle ve sivil toplum örgütleriyle Hollanda'da güzellik kadar sürdürülebilirlik yaratabilmek ve ülkenin iyi işlev görmesini sağlayabilmek için işbirliği yapmak niyetindedir. Bu vizyon, bu amacı gerçekleştirebilmek için rehberlik ve ilham sunmayı amaçlar.

MİMARLIK POLİTİKASININ HEDEF VE İSTEĞİ

1. Yerinde Tasarım

Hollanda'daki durum ilginç bir çelişki ortaya koyar: Hollandalı mimarlar, şehir planlama uzmanları ve peyzaj mimarları uluslararası sahnede oldukça itibar sahibidirler. Hollanda tasarımı bir ihraç ürünü haline gelmiştir ve dünyanın dört bir yanında çalışan tasarımcılar artan bir ekonomik güç oluşturmaktadırlar. Fakat aynı zamanda, Hollanda'nın kendisinin görünümü ile ilgili büyüyen bir tatminsizlik ve – sadece halk içinde değil, meslekî ve politik olarak konuya dâhil olanlar arasında da – Hollanda'nın peyzajının gittikçe dağınıklaştığı doğrultusunda yaygın bir his vardır.

Mevcut tatminsizliğin büyük kısmı hızlı mekânsal değişiklikler ve bu değişikliklerin uygulamasındaki tutarsızlığa ilişkindir. Öyle görünmektedir ki tasarımıyla ilgili yeteneğimizi tatmin edici mekânsal sonuçlara ulaşabilecek şekilde harekete geçirememekteyiz: tasarım yeterince etkili bir yaklaşımla harekete geçirilememektedir. Bu bir sorundur çünkü tasarımcılar, pek çok şeyin gerçekleştiği güzel ve tanımlanabilir yaşam çevreleri için katkı sağlayabilecek olan kişilerdir. Mekânı sürdürülebilir, işlevsel ve çekici olabileceği şekilde tasarlamak için kültürel bir yaklaşım uyarlayabilirler. Romalı mimar Vitruvius mimarlığın özünün sağlamlık, işlevsellik ve güzelliği birleştirme sanatı olduğunu yazmıştır. Hollanda'da bu sanattan, sadece zaman zaman özel projeler için değil, mekânsal düzenlemelerin hepsi için uygulanacak kalıcı bir standart olarak, çok daha iyi yararlanmalıyız. Hükümet tasarımın yapısal rolünü desteklemeyi, Hollanda'da güzellik ve kültürel zenginlik yaratmanın bir koşulu olarak görmektedir. Bu da, yeni mimarlık politikasının odak noktasıdır.

Mevcut Mekânsal Hedefler: Pek çok insan, ayırt edilebilen ve tanıdık bir yaşam çevresine ihtiyaç duymaktadır. Eğer belirgin bir kimlikleri olursa, bina ve bölgelerin değerlerine yönelik algıda artış olmaktadır. Bu kimlik, geçmiş ya da yakın çevre içinde bulunabilir, fakat güçlü, yeni bir tasarım ile de yaratılabilir. Güçlü bir kimlik, sürdürülebilirlik için de katkı sağlar ve sürdürülebilir olarak yapılandırılmış bir yaşam çevresi, toplumsal, ekonomik, kültürel ve ekolojik anlamda işlevini uzun süre yerine getirmeye devam edebilir. Bu tür bir yaşam çevresi, beklenen iklim değişikliğini karşılamaya hazırdır ve temiz ve yenilenebilir enerji kaynakları kullanır. Bu, insanların sağlıklı yaşamlar sürecekları ve çabucak tükenmeyecekleri bir yaşam çevresidir.

İyi tasarlandıkları ve uygulandıkları varsayıldığında, yeni mekânsal oluşumlar ve gelişimler, sürdürülebilir, işlevsel ve çekici mekânsal yerleşimler için temel oluştururlar. Yeni mekânsal bağlantılar kurmak için, ya da karakteristik bazı öğeler eklemek ya da bunları güçlendirmek, kırılgan özellikleri korumak ve sürdürülebilir enerji ve su kullanımına doğru yol almak için kullanılabilirler. Bu genel olarak tanımlanmış hedef, her bölge için farklı olarak yerine getirilecektir. Geniş anlamıyla kentsel bölgeler, kırsal bölgeler ve bunların çakıştığı yarı kentsel bölgeleri birbirinden ayırabiliriz.

1. Kentsel bölgelerde temel hedef yoğunluğu arttırmak olacaktır. Daha yoğun kullanım, kentlerde müsait olan alanın, kırsal bölgelerin olabildiğince açık tutulması amacıyla kullanılmasından oluşmalıdır. Bu, örneğin çok katlı binalar, mekânın çoklu kullanımı ve yeniden anlamlandırma ile gerçekleştirilebilir. Fakat yoğunluğu arttırmanın kamusal mekânın işlevi üzerinde ters bir etkisi olmamalıdır. Bu, kent yaşamı, yaşam çevresinin niteliği ve sakinlerin sağlığı için asli önemdedir. Her tür kamusal mekân – konut sokaklarından kentin otoyollarına ve meydanlardan parklara – güvenli, erişilebilir ve davetkâr olmalıdır. Yoğunluğu arttırmaya yönelik seçenekler, kentin farklı parçalarının kentsel önemi ile yakından ilişkilidir. Yoğunluğu arttırmak için kullanılan geleneksel ve güncel konumlar, kent merkezlerini, toplu taşıma hatlarının kesişme noktalarını ve kent merkezinde kullanım dışı kalan liman ve işyerlerini kapsar.

2. Kırsal bölgelerde hedefimiz, mekânsal ve işlevsel değişimleri sürdürülebilir ve özgün bir kırsal alan yaratılması doğrultusunda yönlendirmek olacaktır. Yakın zamanda piyasadaki gelişmeler tarımda ölçek ekonomisi ile sonuçlanmış ve son derece geniş tarımsal işletmelerin peyzaja sığdırılması gereği gündeme gelmiştir. Aynı zamanda, peyzajın kullanımında daha fazla çeşitliliğe yol açacak gelişmeler de önümüzdedir. Doğa gelişimi, rekreasyon ve su yönetimi, eldeki mekân üzerinde artan bir talep oluşturmaktadır. Tüm bu değişimler, sakinlerin ve ziyaretçilerin çevrelerini algılayışında önemli bir rol oynayan peyzaj içinde gerçekleşmektedir. Kırsal bölgelerdeki dönüşümler mekânın sürdürülebilir ve çeşitlenmiş kullanımına yönelik yeni tasarım stratejileri gerektirmektedir.

3. Yarı kentsel bölgeler, kentsel ve kırsal arasındaki çakışma bölgeleridir. Peyzaj, kentsel yaşam çevresinin niteliğine katkıda bulunur. Laag Holland milli parkı, örneğin, Randstad'ın kuzey kesimini oluşturan alanın bütünleyici bir parçasıdır. Kentsel ve kırsal bölgeler arasında daha yakın bağlantılar, çiftlikler için ikincil bir gelir oluşturulması ve peyzajın erişilebilirliğinin ve algılanabilirliğinin sağlanması gibi yeni fırsatların ve yenilikçi çözümlerin yaratılmasında yardımcı olacaktır. Yarı kentsel bölgeler, altyapının yanı sıra işyerleri ve rüzgâr tribünleri gibi geniş ölçekli kentsel öğelerden de etkilenirler. Peyzaja ait öğelerle birlikte düşünülen bu kentsel

kullanım, yeni tasarım görevleri ile sonuçlanacaktır. Fakat aynı zamanda gerilim de yaratabilir, çünkü yarı kentsel bölgelerin tamamı kentsel projeler için uygun değildir. Kentsel işlevleri kırsal çevreye yüzeysel ve bağımsız bir tavır içinde yerleştirmeye yönelik çok yaygın bir eğilim vardır. Özellikle işyerleri örneğinde, çoğu zaman yüksek nitelikli mekânsal tasarım yoksunluğu söz konusudur. Aynısı, binicilik ahırları ve büyük ölçekli eğlence merkezleri gibi rekreasyon işlevleri için de geçerlidir. Hedefimiz, sektörlerle ilgili yatırımların – hem birbirleri ile hem de çevreleri ile – daha güçlü bir uyum içinde ve daha yüksek bir kalite standardında yapılmasıdır.

Yerel mekânsal ve tarihsel bağlamı hesaba katmadan bu üç bölgenin herhangi birinde yeni gelişmeler planlamak artık düşünülebilir değildir. Yeniden anlamlandırmalar ve yeniden geliştirmeler önem kazanmaktadır. “Gelişme yoluyla koruma” ilkesini takip eden Belvedere programı, kültürel tarihin mekânsal gelişmedeki rol ve önemine nesnel içerik sağlamak ile ilgili seçenekler için güçlü bir kavrayış sağlamıştır. Aynı zamanda, küresel eğilimlere ve gelişmelere de karşılık verebilmeliyiz. İklim değişikliğini öngörebilmek her alanda önem sahibidir ve nüfustaki düşme ile baş edebilmek üzere stratejiler geliştirmek Hollanda’nın bazı bölümlerini ilgilendiren bir mesele haline gelmektedir.

Tasarımın Rolü: Mimarlık ve mekân tasarımı bu hedefler için uygun tepkiler biçimlendirmek adına ciddi bir katkı sağlayabilirler. Yaratıcı çözümler bulmak, tasarlarken olasılıkları sorgulamak, çeşitli çıkarları bütünleştirmek, gelecek ile ilgili beklentilerin ana hatlarını çizmek, görsel nitelik ile ilgili kıstasları belirlemek ve elbette, nihayetinde inşa edilecek ya da geliştirilecek olan şeyi tasarlamak: tüm bunlar tasarım disiplinlerinden gelecek büyük miktarda girdinin vazgeçilmez olduğu mekânsal gelişme sürecinin parçalarıdır.

Mekân tasarımı Hollanda kültürünün temel bir ögesidir. Rhine, Meuse ve Scheldt deltalarında yer alan ve kullanılabilir mekân ile ilgili ciddi bir sıkıntıya sahip küçük bir ülke olarak Hollanda, iyi düşünülmüş yaşam çevresi tasarımına dair uzun bir tarihe sahiptir. Ve hükümet bu kültürel öneme yeni bir soluk kazandırmak niyetindedir. Karşı karşıya olduğumuz yeni görevler, yaşam çevrelerimizin mükemmelleştirilmesinden duyduğumuz hazzı geri kazanma fırsatı sunmaktadır. Bu sebeple hükümetin mimarlık politikası sadece var olan tasarım ve binalara değil, aynı zamanda uygun, titiz ve özenle tasarlanmış bir Hollanda için sorumluluk taşıyanların, yani tasarım hizmeti alan kurumların, tasarımcıların, düzenleyicilerin ve kullanıcıların tavırları ve bakış açılarına da odaklanmaktadır.

2. Herkesin Bir Rolü Var

Tasarım hizmeti alan makamları ve tasarımcıları bekleyen zorluk, “yaratma sanatını” toplumsal adanmışlık ile birleştirebilmektir. İşlerini cesaret, hüner ve yaratıcılık içinde yapmaları

gerekmektedir. Mekânsal nitelik yaratmak, bir sabır ve azim işidir, işin başından sonuna, kişinin temel ilkelerine ve tutkularına bağlılığı meselesidir. Hükümet, mimarlık ve mekân tasarımı üzerine tartışmaların düzenlendiği ve makalelerin yayınlandığı, eğitim ve öğretimin yüksek nitelikli olduğu ve tasarımcıların işverenleri ile işbirliği içinde en üst düzey performansı sağlayabildiği bir ortam için gereken koşulları sağlayarak bunu teşvik etmektedir.

Bu sebeple hizmet alımı süreçlerinin seviyesi, mimarlık politikasının başlıca konularından biridir. İyi hizmet alımı uzmanlığın, yaratıcılığın ve ilhamın bir birleşimidir. “İşverenler”, son derece çeşitli örgütlenmeler (hem kamuya ait hem özel) ve bireylerden oluşur. Mimarlık politikası ile ilişkili olan ayrımlardan biri, profesyonel ve küçük işverenler arasındadır.

Profesyonel Yapı İşverenleri - Kültürel Farkındalık Her Zaman Yarar Sağlar: Profesyonel işverenlerin gayrimenkul geliştiricileri, şirketler ve hükümet yetkilileri ile kırsal bölgelerdeki doğa ve peyzaj yöneticileridir. Bu işverenlerin gittikçe daha fazlası, toplumsal sorumluluklarının ve işle ilgili yaklaşımlarının sonucu olarak, görevlerini kültürel bir farkındalık içinde yerine getirmektedir. İyi tasarımlar, inşa edilmiş çevreye artı ekonomik değer sağlar. Fakat bu değerın üretimi kısmen yakın çevrede ne olup bittiğine bağlıdır. Konut ya da ofis binasının değeri, kamusal mekânla birlikte, çevredeki binaların niteliği ile bağlantılıdır. Bu çıkarım, temiz ve bütünleşik bir çevreye olan ihtiyacı vurgular ve özel işverenlerden de bu tür çevreler için gittikçe artan bir talep gelmektedir.

Bu profesyonel işverenler, mimari başarıların kamu tarafından takdir edilmesinin ve tutkularını gerçekleştirebilmek için seçebilecekleri geniş bir nitelikli tasarımcılar grubu olmasının önemli olduğunu hissetmektedirler. Bu grup için ilham verici bir mimarlık politikası, yüksek seviyedeki bir profesyonel tasarım için katkı ve inşa ettikleri projeleri sunarak, bunlar üzerine görüş almak için bir platform sağlayan bir şeydir.

Küçük İşverenler - Yönlendirme, Bilgilendirme ve Rehberliğe Yönelik Gereksinim: Küçük işverenler, bir tasarımcıya sadece bir ya da iki kez, çoğunlukla kendi kullanımlarına yönelik bir bina ya da açık hava mekânı için bir işi veren, son derece karma bir bireyler ya da örgütlenmeler grubundan oluşur. Bu grup, bir ofis binası ya da sanayi birimi için hizmet alan işadamlarını ve bireysel ya da kolektif olarak inşa ettikleri konutların sahibi olan ve sayıları gittikçe artan insanları içerir. Pek çok okul ve bakım merkezi, hükümet bu sorumluluktan çekildiği ve bu tür kurumların barınma gereksinimlerini gittikçe artan bir oranda bu kurumların kendisine bıraktığı için, gerekli düzenlemeyi kendileri yapmaktadır.

Bu küçük işverenler bilgiye profesyonel işverenlerden daha fazla ihtiyaç duymaktadır. İnşaat süreci ile ilgili ciddi bir deneyimleri yoktur ve çoğu için bu, ilgili süreçlerle ilk kurdukları temastır. Dahası, hepsi bir tasarımcıyı görevlendirmenin kazandıracağı artı değer farkında değildir. Tatmin edici bir sonuç elde edebilmek için bu grupların asıl olarak, hedeflerine uygun olarak, kişiye özel bir yönlendirmeye, bilgilendirmeye ve rehberliğe ihtiyacı vardır.

Tasarımcılar - Yenilikçilik ve toplumsal sorumluluk: En iyi sonuç, işverenin ve tasarımcının karşılıklı görüşlerinin açık bir şekilde yüzleşmesinden elde edilir. Tasarımcıların, işverenlerin görüşlerini zenginleştirmeye yönelik bir sorumluluğu vardır, bu da daha üst düzey bir tutkuya yol açabilir. Ve tasarımcılar tasarımlarındaki hem toplumsal hem de ticari anlamdaki artı değeri sergileyebilme yeteneğine sahip olmalıdır. Bu, toplumsal bir bağlılık, belli bir miktar dik başlılık ve günün teknolojik olanakları ile ilgili bilgili olmayı gerektirir. Bunu teşvik etmenin uygun yolu eğitim, bilgi değiş tokuşu ve tartışmadır. Hollanda'nın (uluslararası ortamdaki) olumlu konumunu koruyabilmek için tasarımcılar sürekli olarak kendilerini yeniden icat etmeli ve yeni üstün yetenekler geliştirebilmelidir. Genç mimarlar, şehir plancıları ve peyzaj mimarlarına yaşamlarının en yaratıcı ve sanata yatkın dönemlerinde yeteneklerini sergileyebilme fırsatı verilmelidir ve bu sadece imajlar ve metinlerle değil, tasarımlarını gerçekleştirebilmeleri yoluyla da olmalıdır. Bu, mesleğin kendisi adına uyanık olmayı ve bununla birlikte işverenler adına da, yeni tip sözleşmeler bağlamında ve Avrupa kamu ihale süreçleri de dâhil olmak üzere, genç tasarımcılara hareket alanı tanımayı gerektirir.

Yetkililer - Yeni İşbirliği Tipleri: Mekânla ilgili Politika Belgesi'nin uygulamaya konmasından beri mekân tasarımında temel ilke "mümkünse yetkinin merkez dışına dağıtılması, mecbur olduğunda merkezîleşmesi" olmuştur. Bu, merkezî hükümetin (görevlendirme makamı ve düzenleyici olarak) sadece ulusal öneme sahip işlerde rehberlik sağlayacağı anlamına gelir. Bölge yönetimleri ve belediyelerden de kendi ölçekleri seviyesinde aynı şekilde davranmaları beklenmektedir.

Büyük miktarda gelişmenin yaşanması beklenen ve aynı anda pek çok çıkarın dâhil olduğu bölgeler içinse, çeşitli hükümet yetkililerinin, sivil toplum örgütlerinin ve özel tarafların birlikte çalışacakları ve ortak sonuçlar elde edecekleri bölgesel gelişme süreçleri ortaya konacaktır. Bu yaklaşım, mahallelerden bölgelere kadar çeşitlenen ölçekleri içerir. Bölge planlama, ortak işbirliğine yönelik gereklilikler ortaya koymuştur ve bu konuda yeni rutin uygulamalar geliştirmek gerekmektedir. Bu anlamda tasarım araştırma, planlama ve uygulama aşamalarında çok daha verimli yürütülebilir. Bölgeler ve belediyeler bu yönde inisiyatif almak için, mimarlarla, kalite ekipleri ile ve tasarım stüdyoları ile bağlantıya geçerek yoğun çalışmaktadır. Mimarlık politikası,

tasarımcıların bölgesel ve yerel inisiyatifler ile buluşan çabalarını daha da teşvik edecek hükümler içermektedir.

Yurttaşlar - Büyüyen İlgiyi Teşvik Etmek: Özel şahıslar da konutlarının tasarımı ve mahallelerinin gelişimi konusunda büyüyen bir ilgi ve katılım sergilemektedirler. Bu, yerel mimarlık merkezlerine, Miras Günleri'ne ve Mimarlık Günü'ne yönelik ilginin yanı sıra, aynı zamanda gittikçe artan özel iş verme sayısı ile ortaya konmaktadır. Bu ilgi, mekân planlamanın kültürel önemini vurgulamaktadır. Hem özel hem de kamusal işverenler, yaptıkları işlere yurttaşların katılımını profesyonel olarak dâhil etmek için yollar aramakta ve bulmaktadırlar. Bu, her seviye ve aşamadaki planlama süreçlerine katılım ile sonuçlanmaktadır. Mimarlık politikası, geniş tabanlı kamu ilgisini ve katılımını daha da teşvik etmeyi hedeflemektedir.

3. Mimarlık Politikasında Öncelikler (2009-2012)

Kültürel bir eylem olarak mekân tasarımının muazzam bir bağ kurucu potansiyeli vardır. Zorlayıcı görevleri, değişen rolleri ve sorumlulukları ile günümüzde ve çağımızda, bu tür kültürel bağlara çok büyük ihtiyaç vardır. Her mekânsal düzenlemenin uygulamasının kültürel bir eylem olması, mimarlık politikasının temelini oluşturur.

2009-2012 için mimarlık politikası, Hollanda'nın biçimlendirilmesinde mimarlığın ve mekân tasarımının yapısal olarak desteklenmesine katkı sağlayacak üç yeni kilit hedefi içermektedir. Bu kilit hedefler tasarımın, mekânsal gelişim için gerekli olan kaynaşma, sürdürülebilirlik ve çok-biçimliliğe yönelik etkili bir katkı sunmasını sağlayabilmek için gereklidir. Kilit hedefler:

- Hükümet proje ve programlarında tasarıma saygın bir yer verilmesi ("Tasarımın Önceliği");
- Şehir ve bölge planlamanın konumunun güçlendirilmesi;
- Atıl hale gelen değerli bina ve bölgelerin yeniden tanımlanmasının ve yeniden gelişiminin teşvik edilmesi.

Politika aynı zamanda, önceki belgelerin de yapmış olduğu gibi uygun bir mimari ortamın teşvik edilmesine odaklanır. Hükümet bu politikaya, temel olarak belirgin bir grup işveren için destek sağlamak ve mekânsal gelişimde mirasımızın rolünü pekiştirmek amacıyla bir dizi yeni vurgu eklemiştir. Bu son nokta, aynı zamanda Belvedere programının ilkelerine (mekânsal planlamanın ilhamının başlangıç noktası ve kaynağı olarak kültür tarihi), bu program 2009 yılında sona ereceği zaman yeni politikada kalıcı bir yer sağlayabilmek niyetindeki eylemleri de içerir.

Yeni özel teşvikler, özel hizmet alımlarına yönelik bir laboratuvarın ve Delft Teknoloji Üniversitesi'nde bir tasarım kürsüsü kurulmasını da kapsamaktadır.

(...)

UYGUN BİR MİMARLIK ORTAMI: TEMELLER ÜZERİNE İNŞA ETMEK

Mimarlık politikası, birlikte ele alındığında uygun bir mimarlık ortamını güvence altına alacak çok sayıda etkinlik içermektedir. Hükümet bir dizi yeni konuya vurgu yapmışsa da, bu etkinlikler var olan politikanın devamı konumundadır. Mimarlık politikasının temeli, geçmiş başarıların üzerine inşa ederek ve geliştirilmiş olan kurumların ve girişimlerin sıkı bir birleşimi ile güçlendirilecektir. Araştırma, geliştirme, destek, sunum ve tartışma için platform oluşturmak bu sistemin kalıcı işlevleri olmaya devam edeceklerdir. Mimarlık kurumlarının politika programları, önümüzdeki yıllar boyunca bu işlevlerin güncel uygulamalarını oluşturacaklardır.

1. Temel Altyapı

Son yirmi yıl içinde geliştirilmiş olan mimarlık kurumlarının altyapısı aynen kalacaktır. Hükümet, kültür sektörü için kullanılan destek sistemini *Verschil maken* (fark yaratmak) isimli bir etkinlik ile değiştirmiştir. Yeni sistem kapsamında, temel altyapının bir parçası olarak düşünülen kurumlar doğrudan merkezî hükümet tarafından desteklenecek, diğer kurumlar ise çeşitli fonlardan yararlanabilecektir.

Mimarlık mesleği için sektörel bir kurum olan Hollanda Mimarlık Kurumu (NAI) ve Hollanda Mimarlık Fonu (SfA) temel altyapıda kalıcı işlevler göreceklerdir. SfA, mimarlık, kentsel planlama ve peyzaj mimarlığının niteliğini yükseltmek ve bunlara yönelik geniş çaplı kamu ilgisi oluşturmak amacıyla bilgi yayılımı ve değiş tokuşu için proje desteği sağlamaktadır. NAI ise sektörü destekler ve kısmen son derece değerli mimari koleksiyonu ve kütüphanesi aracılığıyla, sergiler, tartışmalar, eğitim ve (uluslararası) teşvik yoluyla kamu dikkatine sunar. Bu kurumların ikisi de 2009-2012 için bir politika planı sunmuşlardır.

SfA, yerel ve bölgesel seviyelerdeki kapsamlı bölgesel gelişimde tasarımın rolüne daha çok ilgi gösterecek ve tasarımcılar arasında mükemmelliği teşvik etmeye, iyi hizmet alımını güçlendirmeye ve kültürel yurttaşlığı cesaretlendirmeye odaklanacaktır. Bu temelde SfA, yerel mimarlık merkezlerinin yıllık programları, tasarım araştırmaları ve iyi uygulama örnekleri için proje desteği sağlayacaktır. Uluslararası projeler de katılım için kabul edilebilir. Belvedere programı çerçevesindeki destekler de bu programın süresi boyunca verilecektir.

NAI, meslek dünyası için bir platform olma işlevini güçlendirmek ve daha geniş bir kitleye açmak niyetindedir. Mimarlığın toplumsal bağlamına ve acil mekânsal planlama görevlerine daha fazla vurgu yapmaktadır. Uluslararası bilgi ağları için bir buluşma noktası olma işlevini çeşitli biçimlerde yoğunlaştıracaktır, örneğin tasarım ve moda gibi başka sektörlerle işbirliğine girecektir.

Başka kurumlar da bu temel altyapı içinde üç kategoride rol alabilirler. “Gelişme kurumu” kategorisinde başvurular Architektuur Lokal (iş verme ve tasarım yarışması danışma merkezi), European (Avrupa seviyesinde genç mimarlar için bir konut tasarımı yarışması) ve Archiprix (en iyi mezuniyet projeleri için ödül programı) tarafından yapılmıştır. Berlage Enstitüsü ise “akademik sonrası kurum” kategorisinde bir başvuru yapmış ve Rotterdam Uluslararası Mimarlık Bienali bir “uluslararası festival” olarak kayıt olmuştur.

İyi Hizmet Alımının Teşvik Edilmesi: Olumlu bir mimarlık ortamı, tasarımcıların ve işverenlerin iyi sonuçlar almak üzere birlikte çalışmalarını sağlar. Her tür biçimiyle hizmet alımı (profesyonel veya tesadüfi, kamusal ve özel) bu anlamda çok önemli bir etkidir. İşverenler eğer vizyona, heyecana ve azme sahiplerse en iyi sonucu alırlar. Fikirlerin gerçekleştirilmesinde tasarımcıyla iyi işbirliği temel bir koşul olduğu için, bir tasarımcı seçmek ilk ve belirleyici basamaktır. Burada önemli etkenler, kamu ihale prosedürleri ve Mimarların Unvan Yasası (aşağıda açıklanacak) ile ilgili önlemler ve tavsiyelerdir. Bunlar asıl olarak, büyük ölçekli projelerin yürütüleceği profesyonel işverenlere yöneliktir. Hükümet, daha küçük çaplı işverenleri hedefleyen bazı girişimler de oluşturmuştur.

Altın Piramit – İyi hizmet alımına ilham vermek üzere bir devlet ödülü: Altın Piramit olarak bilinen iyi hizmet alımını teşvik etmek üzere yıllık olarak verilen devlet ödülü, işverenlerden gelecek uzman, yaratıcı ve ilham verici girdileri teşvik etmek üzere başlatılmıştır. Ödül 50.000 Euro nakit ve özel tasarlanmış bir kupadan oluşur. Jüriyi Baş Hükümet Mimarı yönetir. Hem ödül hem de katılanlar, hem meslek dünyasından hem de geniş anlamda kamuoyundan büyük ilgi görürler.

2009 ve 2012 yılları arasında Mimari ölçek ve Bölgesel ölçek seviyelerinde ikişer tur düzenlenecektir. Mimarlık turu için katılacak projeler bir grup bina (yeniden kullanım, yenileme ve restorasyon da dâhil olmak üzere), iç mimarlık, mühendislik tasarımları (köprü ve baraj kompleksleri gibi) ya da çevre düzenlemeleri (parklar ya da meydanlar gibi) olabilmektedir. Bölgesel tura katılacak projeler mekânsal planlama projeleri olmak zorundadır. Bunlar konut yerleşimlerinden, iş merkezlerinden ya da geniş altyapı ağlarından oluşabilirler, fakat kırsal bölgeleri dönüştürmeye yönelik projeler de olabilirler (doğa, tarım, boş zaman etkinliği ya da

peyzaj gelişim projeleri). Bölgesel Gelişim kategorisinde katılımı arttırmak için özel bir çaba harcanacaktır.

Özel Hizmet Alımı Laboratuvarı: Gittikçe daha çok belediye, konut inşaatının bir kısmını özel ya da kolektif hizmet alımı yoluyla gerçekleştirmektedir. Bunun bazı iyi bilinen örnekleri Enschede’de Roombeek ve Almere’de Homeruskwartier’dır, fakat yurttaşların kendi evlerini tasarlayabildikleri bazı daha küçük projeler de vardır. Hükümet, özel işverenlerin payını arttırabilmek için uğraşmaktadır ve bu anlamda kültürel boyuta daha fazla özen gösterilmesi gerektiğini hissetmektedir: Yurttaşların kendi evlerini ve yaşam çevrelerini tasarlayıp inşa ederek kentin yaratılmasına yardım etmesi olgusu önemlidir. Fakat ne özel işverenler, ne de mimarların meslekî dünyası, kentsel planlama uzmanları ve belediye yöneticileri bu olgunun yeterince farkında değildir.

Bu kültürel boyut güçlendirilecek ve derinlik kazandırılacaktır. Kentsel planlama ve mimarlık ile ilgili bilgi ve uzmanlık, yurttaşların desteğini de geliştirecek olan ek bir teşvikle güçlendirilecektir. Bu teşvik, mimarların, kentsel plancıların, yöneticilerin ve yurttaşların, bir yandan mimarlık ve kentsel planlamanın niteliği güvence altına alınırken aynı zamanda da yurttaşlara daha fazla yer verilmesinin yollarını araştırmak üzere güçlerini birleştirecekleri bir “laboratuvardan” oluşmaktadır.

Laboratuvar, çeşitli fiyat aralığındaki bireysel ve kolektif projelere yöneltilmiştir. Detaylar, meslekî tarafların danışmanlığında çalışılacak ve Konut, Topluluklar ve Entegrasyon Bakanı’nın bir bilgi ağı kurma ve (kolektif) özel hizmet alımıyla ilgili bir ulusal bilgi kampanya düzenleme konusundaki inisiyatifi ile ilişkilendirilecektir. Hükümet 2009 yılında özel hizmet alımı laboratuvarına 300.000 Euro ayırmıştır ve 2010 için 750.000 Euro daha ayıracaktır.

Kırsal Bölgelerdeki İşverenler için Destek: Peyzajın görünümü, geniş miktardaki ve sıklıkla küçük ölçekli olan yatırım yapma veya yapmama kararları ile belirlenir. Bu kararların çoğu yerel ve bölgesel yetkililer, doğa koruma ve peyzaj örgütlenmeleri, tarımla ve rekreasyon ile ilgili şirketler ve bireyler tarafından alınır. Geniş tesislerden yeni otlaklara ve tarım alanının düzeninden ormansızlaştırmaya kadar çok geniş bir konular bütününe ilgilendirirler. Tek tek ele alındığında, bu değişikliklerin sınırlı bir etkisi olabilir, fakat eğer çevreleri ile bağlanmazlarsa hep birlikte peyzajın dağınıklığının artmasına yol açabilirler.

Hükümet böyle durumlarda hizmet alımından sorumlu olmadığı halde, bu örgütlenmelerin ve özel tarafların kültürel çabalarını güçlendirebilir. Bu amaç için kullanılacak araçlar, bilgi sağlanmasını, model projeleri, prototip geliştirilmesini ve yerel ve bölgesel yetkilileri tasarımın

birleştirici gücünü kullanmak için teşvik etmeyi kapsar. Hükümet, tarımda ölçek ekonomisi, enerji peyzajlarının ortaya çıkışı ve tüketim peyzajlarına dönüşüm gibi süreçlerde tasarıma önemli bir rol verebilmek için böylesi önlemleri kullanmaya niyetlidir.

Büyük ölçekli ticari yapılar: Hükümet, var olan ve gelecekte inşa edilecek büyük ölçekli ticari yapıların niteliğini ve mekânsal bütünlüğünü teşvik etmek niyetindedir. Bu tür yapıların mekânsal niteliğini arttıracak olası çözümlere yönelik bir fikir edinebilmek için beş pilot proje seçmiştir. Merkezî hükümet ve il, bölgesel ve belediye yetkilileri üzerinde eğitici bir etkisi olmasının yanında bu pilot projeler ilham da sağlayabilecektir. 2010'un sonuna kadar, tasarım uzmanlığı, yasal düzenlemeler ve mali araçlar gibi yollarla planlama sürecinde destekleneceklerdir. Ek olarak, ticari yapıların genel olarak planlamasında, tasarımında ve inşasında mekânsal niteliğe daha büyük özen gösterilmelidir.

Okul Binası Ödülü: Eğitim Bakanlığı, 1992'den beri iki yılda bir Okul Binası Ödülü vermektedir. Ödül ilk olarak farklı tür okullara sırayla verilmiştir, fakat 2000'den beri iki yılda bir, bir ilkokul ödülü ve bir orta dereceli okul ödülü verilmektedir. Ocak 2009'da ayrıca ilk kez olarak bir kamuoyu ödülü verilecektir. Okul Binası Ödülü, hizmet alımı yetkililerini, eğitim kavramı ile uyum içinde ve sürdürülebilir, ekonomik, esnek ve sağlıklı, her bakımdan olumlu olan binalar inşa ettirmeye teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Kazananlar ve adaylar Okul Binası Ödülü kitabı ile detaylı olarak tanıtılmaktadır.

Okul Binası Hizmet Merkezi: Maliye ve Eğitim Bakanlıklarının inisiyatifi ile, yenilikçi ihale prosedürlerini (örneğin kamu-özel işbirliği yoluyla) teşvik için bir Okul Binası Hizmet Merkezi kurulmuştur. Merkez, okul inşası işverenleri için destek sağlamaktadır. Bu çok istenen bir şeydir, çünkü bu kişilerin yüzleştikleri iş gitgide daha da karmaşıkmaktadır.

Eğitim sistemi mekânsal ve toplumsal çevreye geçmişe kıyasla daha bütünleşik bir durumdadır. Halka açık okullar ya da çok işlevli merkezler, ek işlevler içerebilen okul binalarına ihtiyaç duymaktadır ve okulların inşası, mahalle iyileştirme planlarının bir parçası olarak bölge odaklı yenileme eylemlerinin bir parçasını oluşturabilmektedirler. Okul binalarının yenilenmesi de aynı zamanda ciddi bir görev olmuştur.

Hizmet merkezi, yenilikçi bir ihale prosedürüne sahip okul binası projeleri için pilot projeler yönetmektedir. Bu pilot projelerden bir ya da birkaç tanesi, tasarım sürecinde niteliği güvence altına almanın yollarını araştırmak için kullanılacaktır. Bu pilot projelerin yürütülmesi, okul binası projelerinde hizmet alımı için bir aracın üretilmesiyle sonuçlanabilir, diğer yandan projelerin kendileri de mimarların bütünleşik kamu ihale sözleşmelerinde değişen rolleri üzerine fikir

sağlayabilir. Mimarlık politikası, teklif ve ihale prosedürlerinde tasarımın ve tasarımcıların rolünü kullanarak hizmet merkezine ek değer kazandıracaktır.

Hastane ve Bakım Sektörü: Hastane ve bakım sektöründeki hizmet alım yetkilileri şu anda kurulmakta olan ve Hollanda Uygulamalı Bilimler Araştırma Örgütü'nün (TNO) bir parçasını oluşturacak olan Bakım ve İnşaat Merkezi yoluyla destek alacaklardır. Mevcut Bakım Kurumları İnşaat Kurulu bu merkeze katılacaktır. Yeni merkezin görevi, bakım kurumlarının inşaatında ve yenilenmesinde bir nitelik katkısı sağlamaktır. Hükümetin bu görevden kendisini çekiyor oluşu, sektörün barınma ihtiyaçlarını kendi başına sağlaması sonucunu doğuracaktır. Merkezî hükümet ile bakım ve mimarlık kurumları arasındaki işbirliği, mimarlık ve bakımla ilgili "Sağlıkta Mimarlık" yenilik platformu ile uygulanacaktır.

3. Avrupa Kamu İhalesi Prosedürleri

İş, teslimat ve (mimari) hizmet temini için prosedürler şeffaf ve nesnel olmalıdır ve ayırımçı olmamalıdır. Bunu sağlamak için, belirgin sorular, nesnelleştirilmiş hedefler ve ölçülebilir kıstaslar içeren açık değerlendirme yöntemleri gereklidir.

Avrupa kamu ihale prosedürlerinin karmaşık yapısı özelleşmiş bilgi gerektirir. Ekonomik olarak en avantajlı teklife işi verirken önemli olan, nitelik değerlendirmeleri ile ekonomik değerlendirmeler arasında uygun bir denge sağlamaktır. Kuramsal olarak, Avrupa direktifleri bu anlamda yeterli olanağı sağlamaktadır ve altyapı alanında olumlu bir deneyim kazanılmıştır.

Binaları tasarlamak üzere mimar seçerken, direktiflerde zorunlu kılınmadığı halde, uygulamada çoğunlukla yasal ve yönetsel hususlara çok büyük vurgu yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Hizmet alımı yetkililerinin ve kamu ihale ofislerinin, verilen görevin karmaşıklık seviyesi ile orantılı olmayan asgari şartlar öne sürerek engeller oluşturmaktan kaçınılmalıdır. Bu yeni ve/veya küçük mimari ofislerin rol almalarını engellemektedir ve bu da mimarî çeşitlilik ve yenilik üzerinde olumsuz bir etkidir.

Hükümet Baş Mimarı ve Hollanda Kraliyet Mimarlar Birliği de dâhil olmak üzere müdahil diğer taraflar, mevcut düzenlemeler altında sunulan olanaklardan daha iyi yararlanmak adına (mesela yarışmalar düzenlemekle ilgili) detaylı bir analiz yapacaklardır. İş verme yetkililerinin bu olanakların uygulanmasına yönelik olarak teşvik edilmeleri ve desteklenmeleri için bir rehber hazırlanacaktır.

4. Merkezî Hükümetin Verdiği İşler

Hükümet Binaları Ajansı ve Ortak Gelişim Ajansı gibi yürütme organları merkezî hükümetin hizmet alımında temel bir rol oynarlar. Bu kurumlar sıklıkla tasarımcıların doğrudan işverenleridirler. Hükümet Baş Mimarı, 1806'dan beri yürütme işlevine sahip olsa da, bugün üstlendiği rol daha çok danışmanlık rolüdür. 2005'de ilk Hükümet Danışma Kurulu'nun atanması ile bu danışma rolü güçlenmiştir. "Tasarımın Önceliği" kilit hedefi ile gelen etkinliklere ek olarak, merkezî hükümetin hizmet alımında iki hususa yönelik yeni bir vurgu vardır: Devlet binalarındaki tasarım öncelikleri ve yeni kamu ihale prosedürlerinde tasarımın konumu.

Hükümet Danışmanları Kurulu: Hükümet Baş Mimarı, Hükümet Binaları Ajansı'na ve inşaat işi ile ilgilenen bakanlıklara tasarıma, mimar seçimine, tescilli binalara ve kültürel mirasa yönelik danışmanlık verir. Hükümet Baş Mimarı aynı zamanda mimarlık politikasında kilit bir rol oynar ve 2005'den beri Hükümet Danışmanları Kurulu'nun başkanıdır. Bu kurulun diğer üyeleri peyzaj, altyapı ve kültürel miras ile ilgili hükümet danışmanlarıdır.

Kurulun üyeleri (talep edilsin ya da edilmesin) hükümetin ilgili üyelerine tavsiyede bulunabilirler. Bu anlamda Kurul, hükümet danışmanları ilgili bakanlıkların sorumluluk alanlarına girseler bile, kelimenin tam anlamıyla bağımsız danışmanlardan oluşur. Hükümet Baş Mimarı mimarlık ve kentsel planlama alanında bir uzmandır, üç hükümet danışmanı ise diğer alanlarda özelleşmiş bilgi sağlarlar. Bu, kurulun kapsamlı tavsiye sunabilmesini sağlar. Tasarımın ve tasarım disiplinlerinin rolü, profili ve önemine yoğunlaşır, böylece tasarım araştırması ve niteliğini yönetmek ve yönlendirmek üzerine odaklanır.

Devlet Binaları: Hükümet Binaları Ajansı, vergi daireleri, bölge mahkemeleri, hapishaneler ve benzeri yapıları inşa ederek bakanlıklar, hükümet ajansları, kraliyet ailesi ve devlet kurumu için etkili ve verimli barınmayı güvence altına alır. Dahası, Hükümet Binaları Ajansı, tescilli binaları koruyarak ve uygun (yeniden) kullanım çözümleri sağlayarak kültürel mirasımızın korunmasına katkı sağlar. Yeniden kullanım ve yeniden geliştirme merkezî hükümet içinde ve merkezî hükümet ile belediyeler ve özel taraflar arasında yoğun işbirliği biçimleri gerektirir. Hükümet Binaları Ajansı, yeniden kullanım görevlerini yerine getirerek, binaların, yerlerin ya da bölgelerin gelişimine sorumluluk sahibi bir şekilde nasıl katkı sağlanabileceğini sergilemeyi amaçlar. Ajans, başka taraflar tarafından da kullanılabilecek çalışma yöntemleri geliştirmek için başka hükümet emlak birimleri ile de işbirliği içindedir.

Sürdürülebilir satın alma ile ilgili hükümet anlaşmalarına uygun olarak, önümüzdeki yıllarda devlet binalarının sürdürülebilir ve mimari açıdan çekici hale getirilmesi üzerine odaklanılacaktır. Hükümet, örnek olarak ve her satın alımında sürdürülebilirliği önemli bir faktör olarak dikkate alarak piyasayı bu doğrultuda yönlendirmek istemektedir. Devlet binaları örneğinde bu durum

yüksek bir “Greencalc” puanı olarak ortaya çıkmaktadır. Greencalc+, binaların sürdürülebilir malzeme, enerji ve su kullanımını değerlendirmek için kullanılan bir araçtır. Ek olarak, devlet binaları politikası, binaları çevreleri ile bütünleştirmek anlamında uygun bir kentsel planlama yürütmeye odaklanmaktadır. 2002 yılında Tarım, Doğa ve Besin Kalitesi Bakanlığı, toplam barınma bütçesinin %1’inin çalışma alanlarının dış mekânlarının niteliğini yükseltmek için kullanılmasını kararlaştırmıştır: bu tatmin edici sonuçlar vermiştir.

Devlet binalarını iyileştirmek, esnekliği arttırmak ve bakanlıklar arasında işbirliğini arttırmaya yönelik görüş, önümüzdeki yıllar için önemli bir görevi oluşturmaktadır. Tasarım araştırması, devlet memurları için verimli ve ilham verici bir çalışma ortamını sağlamak için kullanılacaktır.

Bütünleşik Kamu İhale Sözleşmeleri: Geleneksel olarak inşaat sürecinde, tekil yükleniciler ile inşaatın tasarım, uygulama, bakım ve işletme gibi bütün farklı unsurları üzerine anlaşmaya varan tek bir işveren olmuştur. Bugünlerde ise inşaat sürecinin uygulanması çoğunlukla, hükümetin ya da başka bir yetkilinin tasarım, inşaat, finansman, yönetim ve genel ve teknik destek hizmetlerin yüklenici konsorsiyumun sorumluluğuna girdiği bütünleşik sözleşmeler hazırladığı kamu-özel sektör işbirliği içinde yürütülmektedir. Böyle sözleşmeler, Tasarım-İnşaat-Finansman-Yönetim-İşletim bileşenlerinin çeşitli kombinasyonlarından oluşabilirler. Bunun avantajları, en başından itibaren getirilen kapsamlı bir yaklaşım ve kapsamlı risk yönetimi ile birlikte piyasa aktörlerine yenilik için daha fazla alan tanınmasıdır.

Bu, mimarın konumunu değiştirmektedir, çünkü çoğunlukla genellikle konsorsiyumun üyesidirler. Ve bu çeşit sözleşmelerde binanın gelecekteki kullanıcısı için iletişim sınırlı olduğu ve gereksinimlerin tam ve kesin bir dökümü olmadığı için, tasarımcılar kullanıcının isteklerini çıktılarla ilgili tanımlamalardan ve hedef belgelerinden çıkarmak zorundadırlar.

Hükümet şu anda bir dizi bina odaklı, bütünleşik sözleşmeleri tamamlanmış kamu-özel sektör işbirliği projesi yürütmektedir. Örnekler arasında, Maliye Bakanlığı’nın ana binasının yenilenmesi, Kromhout barakalarının yeniden gelişimleri, Vergi ve Gümrük İdaresi ve Informatie Beher Groep’in yeni binaları ve bir dizi cezaevi sayılabilir. Hızlı tren hattı ve A59 otoyolu gibi bazı altyapı projeleri için kamu-özel sektör işbirliği projeleri de tamamlanmıştır ve ikinci Coen tünelinin sözleşmesi de yakın zamanda imzalanmıştır.

Kamu-özel sektör işbirliği projeleri ile ilgili ilk deneyimler olumludur, yine de sözleşmenin imzalanmasından sonra mimari niteliğin takip ve kontrol edilmesine daha çok özen göstermek gerekmektedir. Bu, başka şeylerin yanında, tasarımın detaylarını oluştururken mimarın konumunu güvence altına almakla sağlanabilir. Bu tür altyapı projelerinde mimari niteliği

garantilemek için, arkitektonik tanımlamalar standartlaştırılabilir; bu bazı otoyolları için şimdiden yapılmaktadır. Hükümet Baş Mimarı, mimari niteliğin garantisinin ne derece ve ne şekilde düzenlenebileceği ya da keskinleştirilebileceğini incelemek için daha detaylı bir değerlendirme getirecektir.

Deneysel Bahçe: Kapatma Seti (*Closure Dike*) projesi, hükümetin yeni iş verme yöntemi için deneysel bir bahçe işlevi görecektir. Kültürel-tarihsel değerinin yanı sıra bu set projesi, ciddi deneyimsel değere sahiptir, çünkü Hollanda tarihinde ve Ijsselmeer bölgesinin kimliğinde temel bir rol oynar. Kanal 75 yaşındadır ve yenilenmeye ihtiyaç duymaktadır. Hükümet, su vizyonunda bu setin yenilenmesini başka plan ve inisiyatifler ile birleştirmek konusundaki olasılıkları arayacağını ifade etmiştir. Proje, mekânsal planlama tasarımcılarına koruma ile geliştirme ve kültür tarihi ile yenilik arasında bir denge bulmaları için zorlu bir hedef getirmektedir. Hükümetin bölgesel yetkililer, iş çevresi ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği kurma biçimi, projeyi hükümetin iş verme biçimleri alanında deneysel bir bahçeye dönüştürmüştür. Kavramsal öğeler piyasaya bırakılmışken hükümet, kanalın temel işlevinin ve diğer hedeflerinin işin başından sonuna kadar açık ve net kalmasını sağlayacaktır. Bağımsız bir tarafın, yeni hükümet iş verme biçimleri üzerine genel dersler edinmek adına süreci izlemesi istenecektir. Buradaki en önemli nokta, bir projenin başından sonuna kadar doğru bir şekilde uygulanmasının mümkün olduğunca sağlanabilmesidir.

5. Nitelik Araçları

Mimarların Unvanı Kanunu: Mimarların Unvanı Kanunu'nun düzeltilmiş bir versiyonunun 2009'da yürürlüğe girmesi beklenmektedir. Bu kanunu daha güçlü bir nitelik sağlama aracı haline getirmek için Hükümet Baş Mimarından gelen tavsiyelere dayalı bazı önlemler önerilmiştir. Geleceğin peyzaj mimarları, kentsel planlama uzmanları ve mimarları eğitim programlarını tamamladıktan sonra Mimarlar Kaydı'na girebilmek için iki yıllık meslekî deneyimi tamamlamak zorunda olacaklardır. Kayıtlı tasarımcılar, eğitimlerine devam ederek meslekî bilgilerini güncellemekle ve mesleki davranış kuralları ve şikâyet hakkına uymakla mükellef olacaklardır. Merkezî hükümet, mesleğin kendisine bu önlemlerle ilgili daha çok sorumluluk vermek için kendisini geri plana çekecektir. Bu, Stichting Bureau Architectenregister'in (SBA) sektör ve meslek için bir kuruluşa dönüşmesi ile gerçekleştirilecektir. "Deney" (genç mimarların meslekî deneyim elde etmesini sağlayan iki yıllık bir program), büyük ihtimalle bu yeni kamu kuruluşuna katılımı gerektirecektir.

Estetiği İnşa Etmek: Bina estetiğini takip ve kontrol etmek, mekânsal niteliğin seviyesini güvence altına almak için belediyelerin elinde bulunan araçların önemli bir bileşenidir. 2003

yılında Konut Kanunu'nda, bina estetiğinin kontrolünde şeffaflığı ve demokrasiyi arttırmayı amaçlayan bir düzeltme yapılmıştır. Bina estetiğinin izlenmesi konusundaki bu çalışmanın etkisi bu zaman içinde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme temelinde hükümet, konuyla ilgili eğilimlerini parlamentoya sunacaktır.

Kalite Ekipleri: Niteliğe gösterilen özenin bir başka türü, sayıları çeşitli ölçeklerde gitgide artan kalite ekiplerinin kurulmasıdır. Bu ekipler genellikle özel (bölgesel) görevlerle donatılırlar. Hükümet şimdiden Yeni Hollanda Su Hattı ve Nehir için Mekân programları için kalite ekipleri oluşturmuştur. Önümüzdeki yıllar içinde Konut, Mekânsal Planlama ve Çevre Bakanlığı, Mekân Üzerine Politika Belgesi bütçesinden kaynak alan projeler için kalite ekipleri kurulmasını özendirecek ve sağlayacaktır. İlgili projelerde işbirliği yapan taraflar, bir kalite ekibi kurmak için inisiyatif almak ve bunu kendileri örgütlemek zorundadırlar.

6. Mirasımız: Belvedere Programının Bir Devamı

Belvedere Programı: Mekânsal planlamada kültür tarihinin rolü ve önemini güçlendirmeye yönelik olan 10 yıllık Belvedere programı 2009 yılında tamamlanacaktır. Hükümet, bu programın başarılı olduğu görüşündedir. Belvedere düşüncesi bütün olarak ilgili dört bakanlığın politikalarına işlemiştir. Bilgi kurumları, yerel, bölgesel ve ulusal yetkililer, farklı çıkar grupları, tasarım ve araştırma ajansları ve özel taraflar arasında pek çok işbirliği projesi vardır. Belvedere yaklaşımı, Yeni Hollanda Su Hattı ve Limes ulusal projesi de dâhil olmak üzere, destek gören yaklaşık 300 projede görülebilir. Belvedere yaklaşımı hakkında bilgi geliştirilmiştir ve bir proje veri tabanı ve eğitim ağı ile birlikte pek çok yayın ve etkinlik yoluyla yayılmıştır.

Kapsamlı mekânsal yaklaşımlarda ve tasarım sürecinde kültür tarihinin önemi, zihinsel harita üzerinde on yıl önce olduğundan çok daha belirgin bir yer edinmiştir ve bu kısmen Belvedere programı sayesinde. Buna rağmen, yine de daha gitmemiz gereken bir yol vardır. Herkes – hükümet, ihale yetkilileri, emlak yatırımcıları, araştırmacılar ve tasarımcılar – Belvedere düşünce bütününü kendi görevlerinde ve önlerine çıkan olasılıklarda daha da geliştirmelidirler.

Hükümet, sona ermesinden sonra Belvedere programından vazgeçmeyi düşünmemektedir. Dikkatin Belvedere düşüncesinde kalmasını sağlamak üzere devam edecek bir dizi inisiyatif planlanmaktadır. Bu inisiyatifler özellikle hükümet, yerel ve bölgesel yetkililer ve özel sektör tarafından yürütülen yapı etkinliklerinde programın etkisini devam ettirmeyi ve bilgi üretimini ve paylaşımını desteklemeyi hedeflemektedir. Belvedere politikası, yeni politika programlarına uygulanacaktır, özellikle de Peyzaj Gündemi, Mimarlık ve Mekânsal Tasarım Vizyonu ve Tarihsel Bina ve Alanların Korunmasının Modernleştirilmesi programlarına. Yeni Hollanda Su

Hattı 2020'nin sonuna kadar devam edecektir. Limes ulusal projesinin geleceği ile ilgili olarak Roman Limes İttifakı üyeleri ile bir değerlendirme temelinde yeni anlaşmalar yapılacaktır.

İlgili dört bakanlık, 1 Ocak 2009'dan önce Belvedere politikasının hedeflerinin 2009'dan sonra da etkili olmaya devam etmesi ve gelecek politikalarda saygın bir yer edinmesi yönünde alacakları inisiyatifler konusunda parlamentoyu bilgilendirecektir.

Tarihsel Bina ve Alanların Korunmasının Modernleştirilmesi: Hükümet, 2009 yılında parlamentoya Hollanda'nın tarihsel bina ve alanlarının korunması sisteminin modernleşmesi için bir öneri sunacaktır. Belvedere politikasına koşut olarak bu modernleşme, iki noktaya odaklanmaktadır: Bölge odaklı politikaya doğru bir dönüş ve yeniden kullanım görevi ve bunun mali sistemler ve idari sorumlulukların dağıtılması üzerindeki etkileri. Bu öneri, Anıtlar ve Tarihî Binalar Kanunu'nda bir yenileme ile sonuçlanabilir.

Çok sayıdaki özel öncü ve kültürel miras kurumu, uygulamada gelişim odaklı bir tarihî binalar ve alanlar koruma politikasının şekillendirilmesi ve kültür tarihçileri ve tasarımcılar arasında uzlaşma ve işbirliğinin sağlanması için temel bir rol oynamaktadır. Bir sektör kurumu olarak Hollanda Miras Kurumu kültürel tarih sektöründe cesaretlendirici bir rol oynayabilir.

7. Eğitim ve Kamuoyu Tartışması

Kürsüler: Hükümet, bir dizi kürsü kurarak bilgi tabanını takviye etmek için çalışmaktadır, Delft Teknoloji Üniversitesi'nde işlevsel bir kürsü olan yeni Tasarım Kürsüsü gibi. Bu yeni kürsü tasarımın ve mekânsal planlama uygulamasındaki tasarımcıların rolüne odaklanacaktır. Utrecht Üniversitesi'ndeki "Mekânsal Planlamada Bilimsel Uygulamalar" kürsüsü ve Belvedere programındaki üç kürsü (Delft Teknoloji Üniversitesi'nde, Amsterdam VU Üniversitesi'nde ve Wageningen Üniversitesi'nde), şimdiden bir süredir işlev görmektedirler. Adı anılan son üç kürsü, Belvedere eğitim ağının yüksek meslekî eğitimi de içeren köşe başlarıdır.

Eğitim: Hollanda'da tasarım yüksek eğitimi uluslararası seviyede etkileyicidir: Üniversiteler, akademiler ve yüksek lisans çalışma programları eğitimlerini Hollanda'da alan tasarımcıların hem ülke içinde hem dışında iyi bilinen başarıları için temel oluşturmaktadırlar. Geçmiş yıllarda ilk ve ortaokul seviyesinde yaşam çevremizin kültürel bileşenine daha büyük bir ağırlık verilmiştir. Hollanda'nın tarihsel kanuni yapısı ülkenin yaratım kültürüne ve geleneğine odaklanmıştır. Buna ek olarak mimarlık ve kültür tarihi üzerine, "Mekân Çorbası" (*Space soup*) ve "Kendi Mekânınızı Planlayın" (*Plan your own space*) gibi bir dizi eğitim programı geliştirilmiştir.

Hükümet, tasarımcıların eğitimi ile ilgili olarak bir politika değişikliğine ihtiyaç olmadığı görüşündedir. Yine de, eğitim, araştırma, uygulama ve politika arasındaki sinerji daha da yoğunlaştırılabilir. Hükümet, bu vizyondaki üç kilit hedefin uygulamasında böyle bir işbirliğini açık olarak talep ederek buna katkıda bulunmak istemektedir.

Platform ve Tartışma: Hollanda’da mimarlık ve yaşam çevremizin düzeni üzerine canlı bir tartışma sürmektedir. Bu tartışma geçtiğimiz yıllarda da kamuoyunda yürütülmüştür. Kanaat önderleri ve yurttaşlar mekânsal sorunlar üzerine tartışmaya katılmış ve çözüm yolları üzerine fikirler öne sürmüşlerdir. Yurttaşlar, yaşam çevresinin kültürüne büyük bir ilgi göstermektedirler. Bu, Mimarlık Günü, Miras Günü ve diğer yerel etkinliklerdeki geniş katılımı ortaya çıkarmıştır.

Aynı zamanda, meslekî tartışmada hiçbir konu değinilmeden geçilmez: Yeni tasarım görevleri, önerilen planlar ve tasarımlar yayınlarda ve toplantılarda geniş olarak ve eleştirel bir biçimde tartışılırlar. Bu tartışma ve platform işlevi, kısmen mimarlık kurumlarının temel altyapısı tarafından gerçekleştirilir ve desteklenir.

Kamuoyundaki ve meslekî tartışmalar birbirleriyle yakından ilişkilendirilmelidirler. Pek çok durumda tartışmanın yürütüleceği platform hem yerel hem de ulusal seviyelerde meslek dünyası için olduğu kadar kamuoyu için de çekici hale getirilmelidir. Hükümet, kamuoyu tartışması için bir platform oluşturma ve meslekî tartışmanın odağını daha çok güncel toplumsal meseleler doğrultusuna çekme çabalarında Hollanda Mimarlık Enstitüsü’nü, Kasteel Groeneveld’i ve diğer kurumları desteklemektedir. Hükümetin kendisi de, onları politika geliştirme sürecine dâhil ederek ve mimarlık ve mekânsal planlama üzerine geniş tabanlı iletişim araçlarını kullanarak yurttaşlara ulaşmak için elinden geleni yapmaktadır.

8. Uluslararası Ortam

Hükümet, Hollanda mimarlığının uluslararası yönelimi ve uluslararası kimliği hakkında olumlu düşünmektedir. Tanınabilir ve özgün profilleri sayesinde Hollandalı mimarlar, kentsel planlama uzmanları ve peyzaj mimarları Hollanda dışında mükemmel bir saygınlık kazanmışlardır. Hollanda iş verme yetkilileri, ünlü uluslararası tasarımcıların ilgisini Hollanda’daki işlere çekmek konusunda başarılıdır ve tasarım eğitim programları uluslararası yeteneklerle dolup taşmaktadır.

Hollanda Tasarımı, Moda ve Mimarlığının Uluslararası Tanıtımı: Mimarlık, Hollanda’nın uluslararası ortamda güçlü bir konuma sahip olduğu ve uluslararası platformlarda Hollanda varlığının köşe taşlarından olan bir (uygulamalı) sanattır. Aynıısı tasarım ve moda için de geçerlidir. Bu üç disiplin, Hollanda’nın azımsanmaması gereken güçlü kültürel ve ekonomik

konumuna ciddi katkıda bulunurlar. Bu alanlarda bugün kullanılmakta olandan çok daha fazla fırsat bulunduğu için hükümet, bu uluslararası olarak güçlü sektörleri Kunst van Leven (Yaşam için Sanat) politika belgesi ile daha da güçlendirmeye karar vermiştir. Hollanda Mimarlık Enstitüsü ve Premsala Vakfı mimarlık ve tasarımın uluslararası tanıtımında temel rol oynarlar. Bu kurumlar, ticaret odaları ve Dış İşleri Bakanlığı, Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığı ile bir Hollanda Tasarım, Moda ve Mimarlık Yönlendirme Grubu kurmak için güçlerini birleştirmiştir. Bu grup bir etkinlik programı hazırlamıştır ve 2008 yılında bir proje ofisi kuracaktır.

Mimarlık Politikasını Yaymak: Hollanda'nın sadece mimarları ünlü değildir, Hollanda mimarlık politikası da ciddi uluslararası ilgi uyandırmıştır. Hollanda merkezî hükümeti tarafından uygulanan politika – mimarlığın ve mekânsal planlamanın yapısal olarak güçlendirilmesi için karmaşık bir kurumlar ve imkânlar sistemini sürdürmek – bütün dünya için eşsizdir. Başka Avrupa ülkeleri de bu politika ile ilgilenmiş ve ondan ilham almıştır. Örneğin Danimarka hükümeti tarafından 2007 yılında sunulan politika belgesi kısmen Danimarkalıların Hollanda politikası üzerine bilgisi üstüne temellenmiştir. Hollanda hükümeti, Hükümet Baş Mimarına etkin bir uluslararası rol vermek ve Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu'na (mimarlık politikası üzerine bilgi değiş tokuşu için bir platform) katılmak gibi çeşitli yollarla Hollanda mimarlık politikasının olumlu deneyimlerini etkin bir şekilde yaymaya devam etme isteğindedir.